

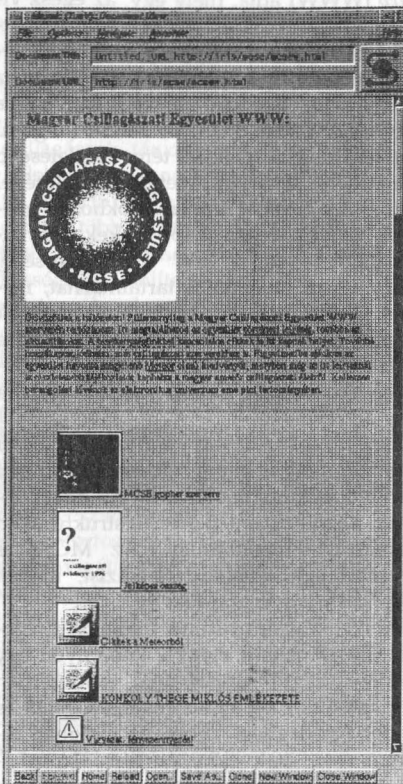
Számítástechnika

Az MCSE World Wide Web címlapja

Korunk embere hihetetlen tempójú technikai fejlődésnek lehet részese. Néhány évtizede a számítógép használata csak kevesek privilégiuma lehetett. A gépek ára és mérete miatt csak nagyobb cégek, kutatóintézetek engedhették meg maguknak használatukat. A számítástechnika haladásának irama különösen szembetűnő. A nemrég még szekrényos méretű berendezések, melyek működtetése kiképzett szakembergárda nélkül eleve reménytelen volt, miniaturizálódtak, s napjainkban kényelmesen elférnek egy íróasztalon. Kezelésük egyszerű, szinte órák alatt elsajátítható.

A számítástechnika forradalmát viszont mindinkább felváltja az információ forradalma, mely észrevétlenül válik részévé napi életünknek: a műholdas telefonbeszélgetés és műsortovábbítás lassan magától értetődő módja információéhségünk kielégítésének. Még nem annyira köznapi, de robbanásszerűen terjedő információs csatornák a számítógépes hálózatok. Egyre többet emlegetett képviselőjük az InterNet, mely a legkülönbözőbb számítógépek világhálózata. Segítségével a hírek, eredmények, felfedezések elektronikus levél, kép vagy akár hang formájában percek alatt jutnak a világ bármely pontján lévő több millió felhasználóhoz.

E lehetőségekkel a legtöbb tudományág, így természetesen a csillagászat is élni próbál. Akinek megadatik, hogy gépéről az InterNethez kapcsolódhasson, gyakorlatilag késleltetési idő nélkül („online”) férhet hozzá a legtöbb kutatóintézet, szervezet kiadványaihoz, publikációihoz, vagy saját címére megrendelhet rendszeresen megjelenő információs anyagokat. Például egyesületünk is ilyen úton, elektronikus formában kapja az IAU körleveleket. A kibernetikus világ kicsivé vált. A felfe-

Az MCSE WWW címlapja

dezek híre percek alatt eljut minden érdeklődőhöz. Elmúltak azok az idők, amikor lemaradtunk valamiről, mert csak későn szereztünk tudomást róla. Ezt az „információs szupersztrádát” egyebek mellett a Meteor összeállításában is kiválóan lehet hasznosítani, főként Csillagászati hírek rovatunk munkáját könnyíti meg.

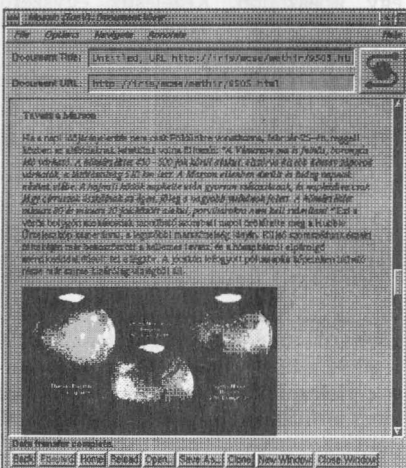
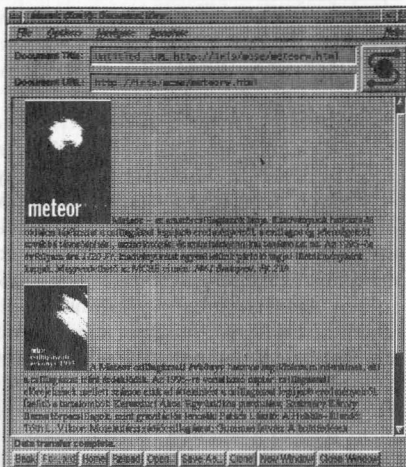
Egy éve kaptam lehetőséget, hogy közelebről megismerkedjem az elektronikus univerzummal. Első látásra lenyűgözött, s lehetőségeit felfedezve megfogalmazódott bennem az MCSE digitális fóruma létrehozásának ötlete.

Az említett fórum keretét a *World Wide Web* (WWW) adja, mely egy, az egész világra kiterjedt, úgynevezett *hypertext* adatbázisok hálózata. A *hypertext* egy adatelérési struktúra, melynek lényege, hogy az információt hordozó szöveg vagy ábra egyes (általában kiemelt) részei (angolul *link*-ek) utalnak az adott téma részletesebb kifejtésére. Ezen részletek kijelölésével juthatunk további információkhoz, s melyek természetesen újabb linkeket tartalmazhatnak. A WWW különlegessége, hogy olyan linkeket is tartalmazhat, melyek más, térben igen távoli számítógépek adataira utalnak. A kapcsolat fenntartása és az információ keresése ezáltal meglepően gördülékeny, a felhasználó számára alig észrevehető.

Egy régebben létező rendszer, a *Gopher* hasonló módon szervezett, de inkább egy hirdetőtáblához hasonlatos. Az egyes témák között itt menüzerű struktúrákon keresztül válogathatunk. Az MCSE is fenntart egy *Gopher* adatbázist, melyet Tepliczky István gondoz.

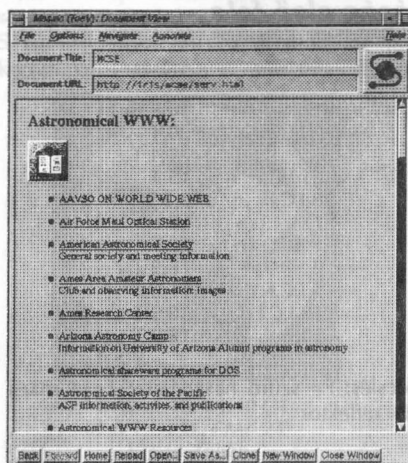
A WWW már grafikus felülettel dolgozik. Ez azt jelenti, hogy a képernyőn egy színes újságra emlékeztető rendszerben tekinthetjük meg az adatokat, szöveget és képet egyidejűleg. Ebben az újságban viszont nem csak előre és hátra lapozhatunk, hanem a *hypertext*nek köszönhetően (pl. egy alcímre vagy képre rámutatva) ugorhatunk is a minket jobban érdeklő információkhoz.

Az MCSE WWW szervere (az a gép, mely erőforrásait — jelen esetben adatait

egy Silicon Graphics IRIX Indigo típusú számítógép. Címe: <http://iris.elte.hu>. Ezen belül az egyesület címe <http://iris.elte.hu/MCSE>. Ezen a helyen szeretnék köszönetet mondani dr. Kovács Józsefnek és Kondorosi Gábornak támogatásukért.

Mire van szükségünk, ha egy WWW címlapot (angolul *homepage*, a hypertext adatok megjelenési formája) szeretnénk böngészni? Legelőször is egy számítógépre, mellyel kapcsolódni tudunk az InterNetre. Szükséges még a Lynx, a Mosaic vagy a Netscape programok valamelyike. Ezek az általánosan használt, InterNet kapcsolatra képes gépek többségére léteznek. A programot elindítva a címmezőbe gépeljük be a megadott címet, s hamarosan megjelenik az MCSE címlapja az ismert emblémával. A cikkek angol és magyar nyelven olvashatók. Érdeemes megnézni mindkettőt, mert nem egyszerű kétnyelvűségről van szó.

Az angol kezdőlapot szemlélve az oldal alján rövid ismertetőt találunk. Egerrel a kiemelésekre kattintva az Egyesülettel kapcsolatos érdekességeket olvashatjuk tovább vagy kapcsolódhatunk más, szintén csillagászati témájú WWW szerverekhez. A lehetséges kapcsolatok száma a NASA-tól és a HST-től a Sky & Telescope-ig már most is több tucat, remélhetőleg mindenki talál érdeklődésének megfelelőt. Érdekességként említendő az „Iris astro ftp” pont, melynek segítségével egyszerű módon kutathatunk az „alacsonyabb szintű” hálózati adatbázisban. (Aki közvetlenül kívánja elérni, címe: ftp.iris.elte.hu, belépés anonymous-ként.) Itt rengeteg érdekesség várja a kíváncsiakat. Megtekinthető a HST valaha publikált összes felvétele éppúgy, mint az MCSE teljes változócsillag-észlelés adatbázisa.

A magyar változatban (melyet a kevésbé komfortos terminálemulációt használók ékezetek nélkül is kérhetnek) hasonlóképp navigálhatunk. Itt nagy mennyiségű anyag olvasható egyesületünkéről, kapcsolódhatunk a már említett MCSE-gopher szolgáltatáshoz vagy más csillagászati adatbázisokhoz. Pihenésképp végignézhetjük tagtársaink digitalizált asztrofotóinak gyűjteményeit. Külön cikk foglalkozik a fényszennyezés problémakörével, melyet minél szélesebb körben igyekszünk megismertetni. A „Cikkek a Meteorból” pontban a 95-ös évfolyam cikkeinek rövid hírei olvashatók, kiegészítve néhány érdekesebb, már megjelent írással.

Aki nem tud grafikus terminált használni a WWW böngészéséhez, általában lehetősége van a cikkekhez tartozó képek letöltésére. A Lynx „[LINK]” jelzése a legtöbb cikkben erre utal.

Hosszasan sorolhatnánk még az ily módon elérhető, érdekesebbnél érdekesebb információk listáját, de talán felesleges. Akinek adott a lehetőség, fedezze fel maga ezt az elektronikus birodalmat.

Végül szeretnék köszönetet mondani a cikkek szerzőinek, akik tudtukkal, vagy tudtuk nélkül segítették munkámat. Ha bárki szeretné cikkel, fotóval, kritikával támogatni munkánkat, azt előre is megköszönöm.

TÓTH KRISZTIÁN
sahin@iris.elte.hu